XXXVIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1928. Junius 6. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

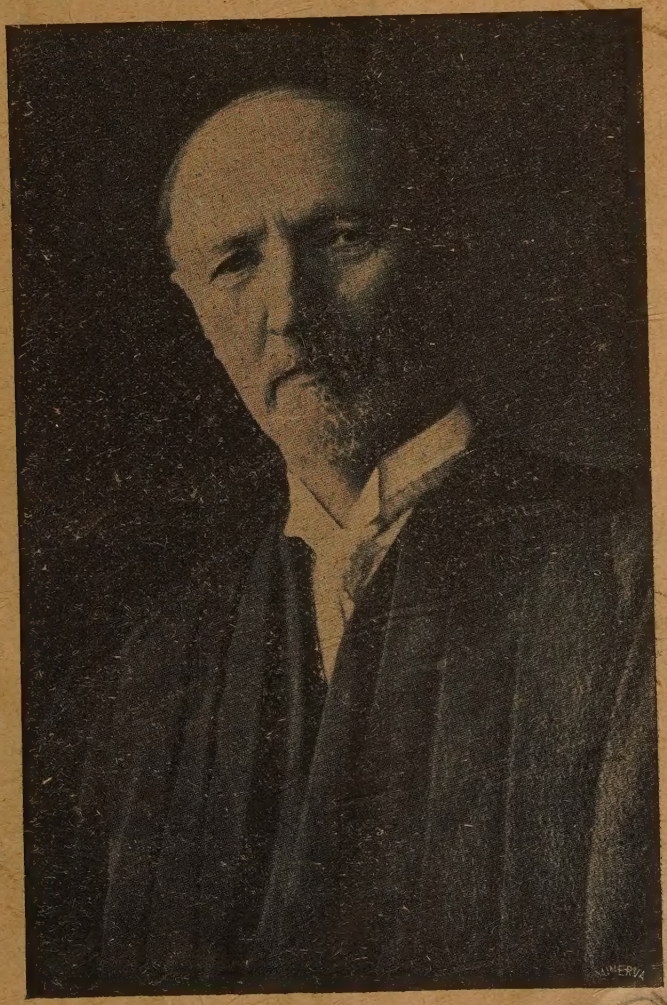

Dr. BOROS GYÖRGY, unitárius püspök.

for the ministry
Berkeley
California

Az egy igaz Isten nevében.

A főpásztor első üzenete.

Az én kedves és nagyon szeretett unitárius atyámfiainak, testvéreimnek küldöm első főpásztori köszöntésemet és üdvözletemet, mert tetszett egyházunk legfőbb hatóságának, a zsinati Főtanácsnak Tordán az Urnak 1928. esztendejében, május 20-án, a püspökséget egyenlő akarattal rám ruházni.

„Hálát adok a mi Urunknak, hogy engem hívnek itélt, rendelvén a szolgálatra.“

Titeket arra kérlek és intelek, legyetek szorgalmasok az Isten előtt kedves dolgokban. A hitet, melyet ajándékképpen Istentől kaptunk, tartsátok meg és ápoljátok szivetek drága kincseivel: szeretettel, hosszú türéssel, áldozatokkal és buzgó imádsággal. Ha igy cselekesztek boldogok lesztek és szeretett vallásunk és egyházunk virágozni fog Isten dicsőségére, embertársaink javára.

Én ezért fogok fáradozni Isten segedelmével lelkemnek és testemnek minden erejével. Isten áldása és kegyelme legyen és maradjon ti rajtatok egyenkint és összesen!

Dr. Boros György,
unitárius püspök.

Püspökválasztó zsinat.

Torda, 1928. május 20.

A legelső unitárius zsinat 1568-ban, Tordán tartatott meg. Azóta 360 esztendő telt el, s ime ismét zsinat volt Tordán, püspökválasztó zsinat. Van valami mélyebb jelentősége annak, hogy most, amikor a kultusztörvény egyre jobban és jobban bele kíván nyulni egyházi autonómiánkba, ez a püspökválasztó zsinat Tordán tartatott meg. Legyen ennek a városnak 1557, 1568 és 1928-ban a vallásszabadság klasszikus földjévé avatott nimbusza figyelmeztető. Az unitárius püspök, Dávid Ferenc és az egyetlen unitárius király-fejedelem, János Zsigmond, ki tudták mondatni a nagy szót: a hit Isten ajándéka, senkit sem szabad üldözni hitéért. Erről az egy határozatról ismernek minket Amerikában, Angliában s a művelt nyugaton. E nélkül a határozat nélkül azt sem tudnák e messze előrehaladott és hatalmas országokban, hogy Erdély egyáltalán létezik. Őrizzük és őrizze meg minden arra hivatott, ennek a határozatnak szellemét, mert ennek az országnak, a benne élő

népeknek és minden vezető embernek örök dicsőséget és a külföld előtt tiszteletet, tekintélyt fog szerezni a vallásszabadság respektálása.

A zsinatra már napokkal azelőtt megkezdődött a zarándokolás. Nemcsak a zsinaton szavazati joggal biró egyházi tanácsosok és képviselők jöttek el, hanem azoknak családtagjai, a nagyszámu érdeklődő közönség. Az elszállásolást a tordai egyházközség, élén Lőrinczi Dénes esperes-lelkésszel és Adorján Géza gondnokkal fáradságot nem ismerő körültekintéssel és minden dicséretet megérdemlő buzgósággal látta el. Külön elismerés és köszönet illeti meg a helybeli hatóságokat, kik a legnagyobb előzékenységgel siettek mindent megtenni a zsinat minél fényesebbé és sikerültebbé tételéhez. Tekintve, hogy az összes erdélyi magyar, sőt román ujságok is részletes tudósitást hoztak a zsinat lefolyásáról és hogy a Keresztény Magvető külön számban fogja hozni az összes elhangzott beszédeket és általában a történteket, mi csak röviden regisztráljuk a zsinat lefolyását. A zsinat előtti napon, szombaton, az egyház egyeteme elhunyt nagy püspöke, Ferencz József, emlékének áldozott. Délelőtt az istentiszteleten Dr. Kiss Elek theologiai dékán mondotta az egyházi beszédet emelkedett előadásban. Délután emlékünnepély volt, melyen Szent-Iványi József dr. főgondnok mondott szónoki lendületü, tartalmas megnyitót, Dr. Borbély István kolozsvári igazgató-tanár pedig ugy méreteiben, mint tartalmában nagyarányu és nagyhatásu emlékbeszédet. Ezután Pállfi Márton adta elő ez alkalomra irt mély gondolatokkal telt, magasszárnyalásu ódáját. A tordai Dávid Ferenc vegyeskar, a Tordai Dalkör és a filharmónikus zenekar jól sikerült számai egészitették ki az ünnepély müsorát.

A püspökválasztó zsinat vasárnap reggel kilenc órakor vette kezdetét. A Vigadó zsufolásig telt nagytermében Dr. Ferenczi Géza, rangban idősebb főgondnok feszült csendben nyitotta meg a gyülést, bejelentve, hogy a zsinat egyetlen tárgya Ferencz József utódjának megválasztása. Szavazás előtt szót kért Dr. Kiss Elek theologiai dékán, s meghatott hangon, a hagyományos unitárius egység megőrzése szempontjából kérte azokat, kik esetleg rá kivántak volna szavazni, hogy tekintsenek el ez alkalommal az ő személyétől. A kiküldött szavazatszedő bizottság, Gvidó Béla esperes-közügyigazgató, Kaáli Nagy Árpád, marosköri felügyelőgondnok és Dr. Demeter Lőrinc kereszturi iskolafelügyelőgondnok ezután megtette az előkészületeket a szavazatok beszedésére. Körülbelül háromnegyed órát vett igénybe a szavazás, mely után Dr. Ferenczy Géza főgondnok ismét megnyitva a gyülést, felkérte a szavazatszedőbizottságot jelentésének megtételére. Leadtak összesen 213 szavazatot, melyből Dr. Boros Györgyre esett 203, Dr. Kiss Elekre 2, Dr. Varga Bélára 1 és Vári Albertre 1. Hat szavazó-lap üres volt.

Dr. Ferenczy főgondnok ezután kihirdeti az eredményt és a nagyszámu jelenlevők lelkes éljenzése között ünnepélyesen be-

jelenti, hogy *az erdélyi unitárius egyház zsinati képviselete nagy, abszolut többséggel, mondhatni csaknem egyhangulag Dr. Boros György főjegyzőt püspökké választotta.*

Hosszantartó lelkes éljenzés követi a zsinati Főtanács határozatát. A hosszantartó éljenzés és tapsvihar elülte után egy háromtagu küldöttséget neveztek ki, amely ünnepélyesen felkéri az immár megválasztott uj püspököt, hogy jelenjék meg a Főtanács előtt. Az uj püspök megjelenéséig az ülést felfüggesztik.

Pontban tizenegy órakor lép be a terembe *Dr. Boros György unitárius püspök, akit felállva percekig éljeneznek és a legmelegebb óvációval és szeretettel halmoznak el.* A tapsorkán percek mulva is alig akar elcsendesülni.

Dr. Boros György püspök méltóságteljes léptekkel az elnöki emelvény elé járul és ott megáll. Arcán és szemeiben a meghatottság tükröződik.

És a magasztos történelmi aktus meghatódott csöndjében Dr. Ferenczy Géza főgondnok a következőket mondja:

Méltóságos és Főtisztelendő püspök úr!

Egyházi Főtanácsunk határozatilag csaknem egyhangu határozattal erdélyi unitárius egyházunk püspökévé választotta Méltóságodat, s most, midőn Méltóságod nagy és dicső elődjének püspöki székét átveszi, felkérjük, hogy addig is gyakorolja püspöki jogait, amig a jelenleg fennálló törvényeink szerint beérkezik a királyi megerősités is.

Dolgozzatok sokat!... — ez volt sirbaszállt nagy püspökünk végrendelete és mi ezen történelmi és ünnepélyes pillanatban arra kérjük Méltóságodat itt, a felvilágosodás, szabadság és vallásegyenlőség ősi honában, hogy az unitárius egyház törvényes jogait mindenkor és mindenben védje meg. Zsinatunk Főtanácsa Isten áldását kéri Méltóságod munkásságára, jövendőjére és életére.

Dr. Boros György püspök székfoglaló beszéde.

Dr. Ferenczy főgondnok beszéde után dr. Boros György csöndes, meghatott hangon válaszolt és mondta el székfoglaló beszédét:

Méltóságos Főtanács!

Tépelődöm, töprenkedem, mit feleljek az én Uramnak, Istenemnek, aki engemet általatok, drága unitárius testvéreim, erre a szent helyre, a Dávid Ferenc püspöki székébe hivatott.

Ugy érzem, mintha lángnyelvek törnének fel e szék négy lábán végig, és ha nem is elégetni, de megtisztitani akarnának emberlényem minden salakjától.

Szükségem van rá, mert gyarlósággal terhelt vagyok, s

talán igy megtisztulva, lelkem akarattá fog acélosodni és azzá leszek, akire nektek, kik az unitárius egyház jövőjéért dolgoztok, szükségetek van most, midőn gond, aggódás szivünkben elterjedett.

Ti hivtatok s én itt állok előttetek. És hiven igérem, hogy valamint eddig, úgy ezután is, az én életem többé nem az enyém, hanem az én égi Atyámé, és a Tied szent Egyházam, kit Isten jókedvében hivott el, miként hajdan egyszülött fiát, hogy megkisértetnél, bántalmaztatnál ezáltal felavattatnál az örök életre, amely a tiszta lélek élete, s amely tőled el nem vétetik soha, mert megtartásában őseid, a megdicsőült lelkek sokasága mint őrző angyalok serege szolgál neked a sziv bátoritására, a hit erősitésére, a reménység táplálására.

Az én Istenem, a ti Istenetek nevében fogok elindulni erről a szent helyről, először is ti hozzátok, kedves hitbeli testvéreim, ugyis mint gyülekezetek, ugyis mint egyesek.

A béke olajága lesz kezemben és a szeretet illatos virágait hintem a kebletekre, szivetekbe. A ti örömetek az én örömem, a ti boldogságtok az én boldogságom. Szivem csak szeretet fog termelni számotokra, s ebből fogjátok megismerni hitemet. Jézus példáját fogom követni. Az egy eltévelyedett után elindulok s ölembe véve visszaviszem hozzátok megtérésre és megbocsátásra.

Lelkipásztor társaim, ti, akik Isten jóvoltából kettő hijján mind tanitványaim voltatok, tietek a mi népünk, s tietek vagyok én, mint felkent szolgatárs. Szeretném jobbkezemet kezetekbe téve az Istenszeretet, az emberbecsülés, a Jézushoz vonzó hüség villanyáramát bocsátani szivetekbe, hogy itt a szent zsinati gyülekezet előtt velem együtt, fogadást tegyünk, hogy mi hivek, egyetértők és kitartók leszünk mind halálig, tudván, hogy ez a hüség áldást, boldogságot, jólétet és megelégedést fog termelni hazánk és annak népei, drága kis királyunk és kormánya részére.

És most, érdemes szent Zsinat: fogadd fiadat bizalommal és jó reménységgel. Szent céljaidat ismerem, törvényeid parancsait szivem hurjai zengésével megenyhitve fogom teljesiteni. Követni fogom a józan mérsékletnek azt a példáját, amelyet elődöm, Ferencz József teremtett meg.

Titeket, kedves elnöktársaim, arra kérlek, ajándékozzatok meg teljes bizalmatokkal, ne sajnáljátok tőlem jótanácsaitokat, hogy egyházunk Kormányzó Tanácsa a ráháruló igen sulyos és nehéz föladatokat teljesithesse egyházunk jó rendje és vallásunk fölvirágoztatása biztositására.

Isten nevében indulok a szent munkára, melyhez kimerítő tervemet, akkor fogom előterjeszteni, midőn megválasztásomra a szankciót a magas Kormányzó Tanácstól megnyervén, a hüségesküt lesz szerencsém letenni.

Imára kulcsolt kézzel rebegek hálát az égi Atyának, a mi egy igaz Istenünknek, és kérem, tegye áldásossá azt a napot, a mi drága unitárius vallásunkra és egyházánkra. Ugy legyen. Ámen...

* * *

Helyénvaló lesz talán nehány szót mondani uj püspökünk, dr. Boros György személyéről. 1855 április 19-én Tordátfalván (Udvarhelymegye) született. Középiskoláit Székelykereszturon és Kolozsvárt, a theologiát Kolozsvárt végezte. 1867-ben a londoni Manchester New College-ba küldetik ki, honnan 1879-ben visszatérve, az egyházi Főtanács azonnal megválasztja tanárnak theologiai akadémiánkhoz. 1884-ben inditványozza és a következő évben megszervezi a Dávid Ferenc-Egyletet, melynek ez időtől kezdve ügyvezető-alelnöke lett. Ugyanő alapitja az Unitárius Közlöny-t, melynek a világháboru végéig s azután ismét 1924-ig szerkesztője. 1910-ben az elhalt Nagy Lajos helyére egyházi főjegyzőnek választják meg, mely tisztségben különösen a háboru után többször, majdnem állandóan helyettesiti püspöki vizitációk és más alkalmakkor a már idős Ferencz József püspököt. Az egyház képviseletében többször utazik külföldre, különösen Angliába és Amerikába. Egyik ilyen utja alkalmával választja meg az amerikai (Cambridge-i) Harvard-Egyetem diszdoktorának 1901-ben. Élénk részt vett erdélyi kulturális életünkben, az Erdélyi Muzeum-Egyletnek és az Erdélyi Irodalmi Társaságnak ma is alelnöke. Irodalmi téren sokat dolgozott a Keresztény Magvető, Prot. Egyházi és Iskolai Lap, Vasárnapi Ujság, Unitárius Közlöny s ujabban a Pásztortűz, Ellenzék, Keleti Ujság, Brassói Lapok, stb. részére. Fontosabb önálló művei: Az unitárius vallás főelvei (Kvár, 1883), A tizenkét apostol tanitása (ford. görögből, 1883), Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában (1910), Dávid Ferenc theologiája (1910), Keller Helén életrajza (1905) és legujabban Dr. Brassai Sámuel élete (1927).

* * *

Zsinat után az egész gyülekezet átvonult a templomba, hol uj püspökünk imát és utána emelkedett, tartalmas egyházi beszédet mondott. Urvacsorai ágendát mondott Halmágyi János esperes a tőle megszokott melegséggel és ékesszólással. Ugyanakkor istentisztelet volt a szabadban is, a volt unitárius gimnázium udvarán, hol imádkozott és egyházi beszédet mondott Balázs András udvarhelyköri, ágendált Végh Benjámin háromszékköri esperes. Istentisztelet után 500 teritékes közebéd volt, sok lelkes köszöntővel, toaszttal. A délután programmját egy vallásos ünnepély foglalta le. Imádkozott Szent-Iványi Sándor kolozsvári lelkész, énekelt a tordai Dávid Ferenc-vegyeskar, tudományos értékü, tartalmas felolvasást tartott dr. Gál Kelemen tb. igazgató és szépen szavalt Török Elek III. éves theologus. Filharmonikus zenekar egészitette ki a műsort, mely után dr. Boros György uj püspökünk megáldotta és bezárta a vallásos délutánt. Este jól sikerült műsor vezette be a zsinati

bált. Különösen Gyallay Domokos felolvasása és Hadházy Sándor szavalata értek el nagy hatást. A hajnalig tartó bál után egy kis társaság kirándult Torockóra és általában az Aranyos mellékére, a képviselők nagyobb része azonban eloszlott és haza ment. A hatalmas, imponáló lefolyásu zsinat után mindenki megujult hittel és egyháza iránt érzett szeretettel tért otthonába, hogy munkáját ismét felvegye. Ha valami, ugy ez a zsinat megbizonyitotta, hogy még élünk, erőnk is van, csak használni tudjuk. Az Uristennek minden áldása, szeretete és szent lelke legyen az uj püspökön, hogy vezethesse egyházát a legjobb uton Isten országának megvalósitása felé. Lapunk és Egyletünk alapitóját tisztelettel és igaz szeretettel köszöntjük a püspöki székben. Sz. I. S.

TŰZHELY MELLETT

A jövő szólt.

Régi ház ez itt: Isten háza.
Szeretetből épült, mikor Napoleon
Európa fölött sujtó öklét rázta.

Régi föld ez itt: a temető.
Itt pihennek ők, kik keze által került
Éhség idején is a falban kőre kő.

Csendesség van itt, a mult beszél:
„Dédapáink állták az élet viharát,
A tölgy megmaradt, ha le is hullt a levél.“

Én csak sirok itt: az unoka.
Dédapáink háza megroggyant, elfáradt,
Repedezve teste, borult a homloka.

Termő föld van itt, bőség rajta
És egy sincs közöttünk, ki jó kedvvel, vigan
A templom romlását szépen eltakarja.

Elnémultan itt, a jövő szólt:
„Elvész a nép, mely nem jár az ősök nyomán
És elveszni hagyja a régi szent Siont.“

Homorodujfalu. Dobai István.

Valami a temetőkről.

Minden embernek legdrágább kincsei közé tartoznak az emlékek. Sokszor ringatnak álomba, sokszor boldogitnak. Mai helyzetünkben talán még többet foglalkozunk velük, mint eddig tettük. Drága emlékeink egyik jó részét a temetők sirhantjai zárják. Ott vannak a szülők, testvérek, hitvestársak, gyermekek, mátkák, barátok. Mindenkinek van valakije, kinek emlékét féltő gondossággal őrzi szive mélyén. Az életben sokszor sebet kapva, bántalmat szenvedve, siró panaszunkkal vagy ujjongó örömeinkkel hányszor megyünk el szeretteink sirhalmához. Milyen jól esik lelkünknek, ha tudjuk, hogy azok a sirok, az egész temető rendezett, gondozott, tiszta. Ha tudjuk, hogy a megpihenni tértek nyugalmát nem zavarja semmi. A temetők, sirok épségét nem rongálják barbár módra. A katholikusok minden évben egy napot a halottaknak szentelnek. Felkeresik, feldiszitik a sirokat. Nálunk unitáriusoknál nem egy helyen nincs kellő figyelem forditva a temetőre. (Van ugyan rendelet a jóltevők sirjának gondozására). Ma, mikor a mult története nekünk annyiszor ad vigasztalást, bátoritást, nem lesz nehéz minden élő figyelmét a temetőre irányitani és kérni mindenkit, falut, várost, egyházközséget, hogy forditsunk a temetőre nagyobb gondot. Legyen az szép, rendezett, tiszta. Méltó helye a nyugalomnak. Látszodjon meg a temetőkön, sirokon, hogy gondos kezek ápolják, féltve őrizik. Az elhanyagolt temető szégyenére válik az élő nemzedéknek. Mig a gondozottak arról beszélnek, hogy mi szeretjük, tiszteljük a multat s reméljük, hogy mikor mi is pihenni térünk, virágokat nyitó, zöldülő hant alatt alusszuk álmunkat. Ki elolvassa e sorokat, gondoljon az ott levő temetőre, talán épen szeretteinek sirhalmára és öltöztesse azokat ékes öltözetbe, hogy legyen neki is, mindenkinek kedves pihenő hely a temető. Aki szereti, félti emlékeit, akinek kedves volt szülő, testvér, hitves, gyermek, barát, aki előtt kedves a mult: az megérti, megszivleli ez egyszerü sorokat.

Abrudbánya. **Fazakas Béla, lelkész.**

Mit felelsz Neki?

Hallod-e, testvér, Ő üzent neked,
Szava messze zeng:
Hegyről a hólé lefelé ered.

Napsugár hője dus vetést nevel,
Meglásd, az őszre
Sok arany kalászt égfelé emel.

Zengő szó csendül, hallod-e testvér,
A nyomor enyhül;
Ő megigérte, lesz őszre kenyér.

Gyöngyöző kedvvel a szived teli.
Szent üzenet jött,
Hallod-e testvér, mit felelsz Neki?

Homorodujfalu. Dobai István.

NŐK VILÁGA.

Jelentés a vidéki nőszövetségekről.

15. *A h.-szentpáli* D. F. Nőkszövetsége tartott minden vasárnap este felolvasó összejövetelt, melyen felolvasások, szavalatok, bibliamagyarázatok és egyházi énekek betanulása voltak a főbb pontok. Rendezett karácsonyfa-ünnepélyt. Ez év nyarán is szervezte 3 hónapra a Napközi Otthont a tagok anyagi támogatása mellett. A 3 hónap leteltével az Otthon vezetője egy kis ünnepély keretében mutatta be az apróságok ügyességét. A Szövetség a gyermeknyaraltatási akcióhoz is hozzájárult, amennyiben 4 kolozsvári tanuló fiut helyezett el a falusi székely családokhoz. Egy szegény asszonyt a Szövetség a maga halottjának tekintve, eltemettetéséről gondoskodott. Tóth Gáspárné elhalt leánya emlékére a Szövetségnek 2 szép gyászlobogót ajándékozott. Tagok száma: 135. Elnök: Bencze Gáborné.

16. A *segesvári* D. F. Nőkszövetsége a téli hónapokban ismeretterjesztő előadásokat tartott tea-estélyekkel kapcsolatosan. Minden alkalommal énekszámokkal szerepelt az unitárius leányegylet énekkara. Az anyagi sikerhez nagyban hozzájárultak a Szövetség tagjai szives adományaikkal. Tiszta bevétel 2834 leu volt. A Szövetség segélyben részesitett 2 munkaképtelen egyháztagot 450 leu értékben. Az imaterembe 310 leu értékben villanykörtét és lámpaernyőt szerzett be, a klenódiumok becsomagolásához flanellt 63 leu értékben és az imatermet 2 izben takarittatta 160 leu értékben. Az egyházközség által templom-alap céljaira vásárolt beltelek vételárának kiegyenlitéséhez átadta az egyházközségnél kölcsön levő 13.900 leu összeget és 10.000 leu elhelyezett készpénzét. Tea-estélyek megtartásához szükséges kellékeket (abroszokat, teás csészéket, kanalakat) vásárolt a Szövetség 2520 leu értékben. A Nőkszövetsége készpénzvagyona 3157 leu. Tagjainak száma: 44. Elnök: N. Kelemen Jenőné.

17. *A székelyudvarhelyi* D. F. Nőkszövetsége az unitárius hadiárva gyermekek felsegélyezésére láncrendszerü tea-összejöveteleket tartott. Karácsonykor nehány jó tanuló unitárius fiut tovább tanulhatás céljából segélyezett. Karácsonyi és husvéti urvacsora

osztás alkalmából a börtönben levő raboknak élelmiszert osztott ki a Szövetség. Minden 6—8 hétben kórházi betegeket látogattak, kiknek szintén ajándékot vittek. 3 vallásos estélyt tartottak. Egy szindarab előadásának jövedelméből orgona-alapot létesitettek. Elnök: Ébert Andrásné.

18. *A homoród-almási* D. F. Nőkszövetsége 1926/27. évi jegyzőkönyvéből kivonatot küldött, melyben nagy elismerését és mélységes részvétét fejezi ki lelkes és ügybuzgó vezetője: Ajtay János tiszteletes ur halála alkalmából. E szomoru alkalomból Ajtay János nevére emlék-alapot létesitett és jegyzőkönyvéhez csatolta az udvarhelyi unitárius lelkészkör által: „Ajtay János homoród-almási unitárius lelkész gyászemléke“ cimen kiadott füzetek egy példányát. A Nőkszövetsége mély sajnálattal veszi tudomásul szeretett elnöknőjének, Ajtay Jánosnénak 26 évi hasznos, önzetlen s gazdag gyümölcsöket hozott munkálkodása után való lemondását és hálája jeléül tiszteletbeli elnöknőjének választja meg. 1927. október 16-án a Nőkszövetsége küldöttsége egy megható hangu jegyzőkönyvi kivonatban bucsuzott el szeretett elnöknőjétől, amely kivonatot 186 tag irt alá.

19. *Az árkosi* D. F. Nőkszövetsége müködéséről részletes tudósitás jelent meg már az Unitárius Közlönyben.

20. *A brassói, oklándi, recsenyédi, kálnoki, csegezi, mészkői, székelykereszturi* D. F. Nőkszövetségeiről általánosságban tudjuk, hogy buzgón munkálkodnak. Ü. K.-né.

A kolozsvári D. F. Unitárius Nőkszövetségének hirei. A Nőkszövetsége az utóbbi két hónap alatt szüntelen munkásságot fejtett ki. Meginditott egy kézimunka akciót, melynek célja, hogy a tagok és ismerősöktől minél több kézimunkát összegyüjtsön, mit kiállitás vagy sorsolás utján pénzzé lehessen tenni az Egylet pénztárának gyarapitására. Az akció igen szép eredménnyel indult meg. Az Egylet a Magyar Nők központi titkárságának felszólitására egy felhivást intézett a vidéki társegyesületekhez a népviselet ápolása érdekében.

A jó idő beáltával a Szövetség tagjai megkezdették az évi látogatásokat a város unitárius családjainál, pontos adatokat véve fel a családi és anyagi viszonyokat illetőleg.

Számos szegény fordult segitségért az egylethez, mely erejéhez képest igyekszik támogatni a szükségben levőket.

A Nőkszövetsége folytatja müködését. A munkakör fejlődését reméljük elérni azáltal, ha a vidéki egyletek is velünk együtt fognak igyekezni a most már lehetséges szorosabb összeköttetés megteremtésére a társ-egyletek között.

Ismert jóltevőink, Mr. és Mrs. Evans Angliából ősszel tett adományaikat megtoldották 8000 leu-val a Leányotthon javára. A pénzt a Nőegylet még április elején megkapta és hivatalosan meg is köszönte. Kérésünkre arcképükkel is megajándékozták a Leányotthont.

A homoródkeményfalváról kapott, a Leányotthon javára küldött szőtteseket a kolozsvári D. F. Nőkszövetsége e helyen is köszönettel nyugtázza. A következő tárgyakat kaptuk: Lőrincz F.-né, Vass M.-né, Szabó I.-né, Felszegi Vass Dénesné, Koncz Mózesné, Bencze G uláné, Bencze Domokosné és id. Lőrincz Istvánné 2 drb. szalmazsákot ajándékoztak. Deák Ferencné és leánya, Bencze Ödönné 1 drb. lepedőt, Özv. Bencze Mártonné és leánya, Demeter Ferencné 1 drb. lepedőt. Ifj. Lőrincz Józsefné 1, Bencze Ilona 1, Fodor Zakorné 1, Dimény Istvánné 1, D. Gergely Dénesné 1, L. Gergely Dénesné 1, Gergely Lajosné 1, Vass Józsefné 1, Vass Dénesné 1, azaz összesen 9 drb. törülközőt ajándékoztak. Kiss Jenőné a postai költségeket fedezte.

Cluj-Kolozsvár, 1928. május 14.

Beszámoló a vargyasi Unitárius Nőkszövetség 1927—28. évi munkásságáról. Igaz örömmel értesültünk, hogy Vargyason megalakult az Unitárius Nőkszövetsége. Röviden közöljük az igen érdekes beszámolót:

A mult év áprilisában abban hagyott munkát ez év novemberében kezdtük meg ujra és még őszig egy összejövetelt fogunk tartani. Hat összejövetelt tartottunk, melyek közül az első ujraalakuló, három müsoros volt és két értekezletet az estélyek rendezési teendőiről.

A Nőkszövetsége tisztikara áll: elnök, titkár, pénztáros, két jegyző, két választmányi és negyvenkét rendes tagból. Készpénze van 6000 leu.

Összejöveteleink családias jellegüek voltak, ahol komoly és vidám beszélgetés, hasznos és szórakoztató társalgás közben fonás, varrás és kötéssel telt az idő.

A tagok két árva leánykát fehérnemüvel és felső ruhával segélyeztek, mit az Egylet áldozatkész tagjai meg is vartak. Egy öreg asszonynak pedig egy szekér fát adományozott. Az Egylet több tagja adományozott a Szövetségnek fát.

A tagok gyüjtöttek lámpára 741 leut. Ebből 400 leu a lámpa árában a D. F. E. pénztárába, a többi a Nőegylet pénztárába utaltatott.

Az Egylet rendezett egy müsoros estélyt igen szép sikerrel. Az estélyen közremüködött a D. F. fér i Dalárda is, melynek ezért itt e helyen is köszönetet mondok.

Célunkat elértük. Erkölcsi és anyagi eredményekkel fogjuk lezárni ez évi müködésünket.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Alsóboldogfalva Arany-könyvéből. Özv. Gagyi Jakabné sz. Tamási Ágnes és leánya, hősi halált halt Gagyi Mózes emlékére urasztali, szószéki és papiszéki bársonyteritőt ajándékozott 8000 leu értékben. A jókedvü adakozók találják meg jutalmukat az Ur szeretetében.

Egyleti élet és munkásság.

Ifjusági kongresszus Kereszturon. Amint már mult számunkban is jeleztük, a Dávid Ferenc-Egylet Ifjusági köre kongresszust rendez f. évi julius 3-tól 8-ig Székelykereszturon. Célja e kongresszusnak, hogy unitárius ifjainkat szorosabb egységbe tömöritse, külföldi testvéreinkkel az érintkezést és ez érintkezésből fakadó biztatást megérezze s hogy ugy lelkileg, mint szellemileg előkészitse őket a világba való kilépésükre, mely előbb-utóbb mindeniküknél elközelget. A kongresszust összekapcsoltuk a dévai Dávid Ferenc-emléktábla visszahelyezésével és egy a kongresszus után tartandó propaganda köruttal. Felhivjuk olvasóink figyelmét arra, hogy a Közlöny juliusi számát olvassák el, mielőtt Dévára elindulnának, mert könnyen lehetséges, hogy a dévai ünnepségek a hatóságok közbejövetele esetén elmaradnak. A Közlöny e hó 30-ra már minden faluban kézbesitve lesz. Helyezzük tehát a fősulyt magára a kongresszusra, hogy azt minél impozánsabbá, felemelőbbé és sikerültté tegyük.

A cél csak ugy lesz elérve, ha az ifjuságnak mentől nagyobb serege gyül össze e helyeken. Ezért meleg szivvel kérjük összes ifjusági egyleteinket, hogy bár két-két taggal képviseltessék magukat a dévai emléktábla-visszahelyezési ünnepélyen és főképen a a Kereszturon megtartandó kongresszuson, melyeknek műsorát a következő számunkban hozzuk.

Az Unitárius Közlöny áprilisi számában bejelentett kirándulásunk elmarad, ámbár a legtöbb egyházközségünkben a tervünk megvalósitásához szükséges jó szándék és támogató lelkesedés nem hiányzott, mégis kénytelenek vagyunk annak megrendezésétől a jelen alkalommal elállni, mivel hiányzó eszközeink párosulva egyes éppen gócpontban fekvő egyházközségeink közönyével, tervünkről való lemondásra kényszeritettek.

Az utazás költségei Kolozsvár—Déva—Keresztur s vissza Kolozsvárra III. osztályon 970 leut, második osztályon 1530 leut tesznek ki. Kereszturon elszállásolást ingyen, kosztot kedvezményes napi áron (kb. 40—50 leu) fogunk kapni, mig a dévai tartózkodás és kosztozás mindenkinek a saját költségén történik.

Levélbeli szives megkeresésre azonnal válaszol a D. F.-E. I. K. Cim: Kolozsvár. Unitárius kollégium, hova a részt venni szándékozók bejelentését is kérjük.

Homoródujfalvi D. F.-E. keretében az Unitárius Nőszövetség 1927. nov. 20.-tól folyó év márc. 11.-ig a következő munkásságot fejtette ki: 10 vallásos estélyt rendezett, melyeken az egyházközség nő tagjai áldásosan munkálkodtak. Dec. 4-én vidám műsoru teaestélyt tartott, minek jövedelméből szép szinpadi függönyt vásárolt. Ugyanekkor Dobai Istvánné kürtöskalács adományából sorsolás útján begyült 200 leut az abrudbányai egyházközség felsegélyezésére forditotta. Dec. 26.-án a Nőszövetség közre-

müködésével az iskolás gyermekek előadták Dobai István lelkész „Három árva karácsonya“ cimü 3 felvonásos gyermekszindarabját. A tiszta jövedelemből a gyermekek karácsonyi ajándékot kaptak és 140 leut az abrudbányai egyházközségnek küldtek a buzgó gyermekszinészek. A Nőszövetség pénzadományából és a tagok adakozásából egy szegény gyermek ruhát, egy öreg vak ember egy rend fehérnemüt és dohányt, egy szegény asszony fejkendőt és minden szegény egy-egy kalácsot kapott. F. év febr. 26-án nagy nevü püspök urunk emlékére Ferencz József gyászünnepélyt rendezett. Márc. 4-én előadták Siketes Sándor énekvezér kitünő rendezésével „Piros rózsa, fehér rózsa“ cimü népszinmüvet. A Nőszövetség fiatal asszonyai nemcsak a nőszerepekben állták meg helyüket, hanem a férfiszerepekben is bizonyságot tettek lelkesedésükről és kiváló szinjátszó tehetségükről. Ezen estély 1062 leu tiszta jövedelmével a Nőszövetség vagyona 4200 leura emelkedett, annak ellenére, hogy az elmult évben 3000 leut költött egy szószéktakaróra és urasztali teritőre és 525 leut egy függő lámpára, mit a gyülésteremben helyeztek el.

A segesvári Unitárius Nőkszövetsége épitő munkásságát továbbfolytatva a téli évad alatt rendezett karácsonyfaünnepélyt, mely alkalommal 7000 leu értékü ruhanemüt, cukorkát osztott szét 50 iskolás gyermek között. Két szegény családot 200—200 lei pénzsegélyben részesitett. Rendezett 5 müsoros teaestélyt felolvasás, szavalat és énekszámokkal. Lelkes tagtársnők az estélyekre tésztát, tombolatárgyakat adományoztak, melyek az estélyek anyagi sikerét fokozták. Minden hó első vasárnapján rendes beszámoló gyüléseket tartott, amelyeken elszámolt a teljesített munkákról és eredményekről. 2290 leu értékben abroszokat, teáscsészéket, tányérokat, kanalakat vásárolt. A kolozsvári leányotthonnak 500 leut küldött a létesitendő betegszoba felszereléséhez. „Ferencz József“-alapra 200 leut küldött. Az egyházat anyagi terheitől tehetségéhez képest segitette. Hangyaszorgalommal gyüjtött vagyona jelenleg épitendő templom-alap cimen bankbetétbe 12.400 leu.

Nagyernyei Kelemen Jenőné.

oooooooooooo|oooooooooooooooooooooo|oooooooooooooo

Halálozás. Szomoruan jelentjük, hogy e hónapban is meglátogatta egyházunkat a nagy kaszás többizben. Zilahon meghalt *Kovács* Sándor nyug. m. kir. tanfelügyelő, egyházi tanácsos. Feleségével, Szűr Bomhér Juliánnával együtt valóságos apostolai voltak hitünknek és egyházunknak a végvárakon. Élt 78 évet. — Virághullás volt Kolozsváron, *Inczefjy Béláné* sz. *Szigethy Csehy Judithka* 22 éves korában hirtelen jött erős szenvedés után elhunyt. Albert Dénes egyh. tanácsos afia nevelt leányát, a Női Klub egyik szeretett és buzgó tagját gyászolja az elhunytban. — Ugyancsak Kolozsváron meghalt *özv. Tóth Józsefné* sz. *Darkó Mária* buzgó egyháztagunk és *V. Nagy Sándorné* sz. *Orbán Teréz*, kiben Hadházy Sándor egyházi pénztárosunk anyósát gyászolja.

Egyházi és iskolai mozgalom.

Anyák-napja. Az országszerte megindult mozgalom első eredményeképpen a kolozsvári Vasárnapi Iskolánk növendékei szépen sikerült Anyák-napját rendeztek május hó 13-án. Kedves jelenet volt, amikor az ünnepélyen minden gyerek kis virágcsokrot nyujtott át a nézőközönség közt jelenlevő édesanyjának, hogy azt a sok gondot és szeretetet, melyet egész éven át élvezett, megköszönje. Tizenhét változatosabbnál változatosabb programmszám gyönyörködtette a szülőket és a közönséget. Az ünnepély csucspontját képezte P. Trefán Leonard ferencrendi rendfőnök beszéde, melyben az anyák-ünnepének fontosságát emelte ki magasröptü elmélkedés kapcsán. Ide kell iktatnunk azoknak a buzgó hölgyeknek a nevét, kik az ünnepély megrendezésénél a legtöbb dicséretet érdemlik meg: dr. Borbély Istvánné, dr. Kiss Elekné, Márkos Albertné, Vass Domokosné, br. Diószeghy Erzsébet és Técsy Sarolta.

Gvidó Béla esperes balesete. A zsinatról való hazatérése alkalmával könnyen végzetessé válható baleset érte Gvidó Béla dicsőszentmártoni esperes-lelkész afiát. Aranyosgyéresen automobiljük fölfordult és maga alá temette utasait. Az esperes bordatörést szenvedett, mig családjának tagjai, szerencsére, kisebb zuzódásokkal menekültek meg. Gvidó esperest a kolozsvári Park-szanatóriumba szállitották, honnan gondos ápolás után pünkösd első napján, ha nem is teljesen gyógyultan, de mindenesetre veszélyen tul bocsátották vissza egyházközségébe. Az esperes balesete iránt megnyilatkozott részvétet és a személye iránt kifejezett meleg szeretetet legjobban kifejezi az a távirat, melyet hivei küldtek betegágyához: „Egyházközségünk presbitériuma 23-iki értekezletéről lelkész-esperesének balesete felett mély részvétét, megmeneküléséért őszinte örömét nyilvánitja és reméli, hogy szeretve tisztelt lelkipásztorát mielőbb egészségesen régi munkakörében láthatja viszont. Dicsőszentmárton, 1928 május 23. *Pál József,* kurátor.“ Magunk részéről szintén reméljük és kérjük Istent, hogy esperes afia minden utómaradvány nélkül heverje ki ezt a balesetét s tovább dolgozhasson egyházközsége és az egyetemes egyház érdekében.

Hymen. *Patakfalvy* Zsigmond kolozsvári fiu elemi iskolánk tanitója május 26-án nőül vette *Máthé* Emma etédi tanitónőt. Az egyházi megáldásban dr. Kiss Elek theol. dékán részesitette az uj párt. Sok szerencsét és boldogságot kivánunk az uj házasoknak.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 20-tól május 18-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Adorján Géza, ifj. Bardócz Ferenc, Boros Elek Torda, özv. Szénásy Ferencné Dés, Benedek András Nagyajta, Ürmösi Jenő Kolozsvár, özv. Nagy Lajosné Marosvásárhely 1928-ra, Izsák Mihály Vajdahunyad, Gyöngyösi Károly, Unitárius Egyházközség, Oltean Miklósné Sepsiszentkirály, Pap László Székelyudvarhely, Hugel Jánosné, Kelemen Jenő, Vass István, Nagy József, Radó Józsefné, Csutak Józsefné, Benkő János, Gál Józsefné, Roboz Elekné, Simén András, özv. Kádár Lázárné Segesvár, Benedek Gyula Nagyajta, Máté Sándor Bágyon 1927-re.

Külföldi hírek.

A Christian Register cimü bosztoni unitárius hetilapban olvastuk az alábbi pár sort, melyet érdekessége miatt leközlünk. Massachuesetts állam népszámlálásának eredményét kiadták nyomtatott füzet alakjában. A vallásokról készült statisztika előtt minden vallásról pár ismertető sor áll. Az unitárizmusról a következő ismertetést irja a nem unitárius bizottság. „Az unitárizmust jellemzi a a hit teljes szabadságához való törhetetlen ragaszkodás; az ész jogának korlátlan respektálása vallásos ismeretek szerzésénél; a más vallásos meggyőződést vallókkal szemben tanusitott teljes türelmessége; a nevelés és emberbaráti mozgalmak iránt érzett nagy szimpátiája; és a jellemre helyezett nagy fontosság; vallásilag hangsulyozzák Isten egyszemélyüségét, Jézusnak ember voltát, az emberi természet sokratermettségét és méltóságát, a Biblia természetes jellegét és a külömbség nélküli, általános üdvözülést.“ E nyilatkozat első része nagy elismerése annak a közéleti és jótékonysági téren kifejtett unitárus munkásságnak, mely unitárius testvéreinket Amerikában lélekszámukat messze tulnövő arányban az elsők között is elsők közé helyezi. Amit az unitárius hitelveknek vallásos megnyilatkozásairól mond, az természetesen csak nagy általánosság. „Az ész jogának korlátlan respektálása vallásos ismeretek szerzésénél“ csak annyiban felel meg a valóságnak, amenynyiben az unitárizmus, helyesen, ezen az uton, vagyis az ész utján megismerhető élmények és tapasztalások során át indul el Isten felé. Viszont maga az unitárizmus tudja legjobban, hogy egy bizonyos távolságon túl az ész elveszti megismerő képességét, ott már csak a hit szárnyai vihetnek tovább. Tévedés lenne azt állitani, hogy az unitárius csak addig tud eljutni, ameddig a józan ész viszi. Tovább is segiti az Isten után törekedőt a lélek, a léleknek rejtett adománya, a hit. És mert helyes uton indult el, tovább és Istenhez közelebb tud jutni, mint az, aki már kezdettől fogva csak mesterséges dogmák, valószinütlen csodák és misztikus szertartások országutján indul utnak. Ha igy fogjuk fel, akkor tényleg „az ész jogának korlátlan respektálása“ unitárius jellemvonás. **Sz. I. S.**

Balázs Ferenc, a földet körülutazó külföldi akadémitánk megérkezett Calcuttába, India egyik fővárosába. Utjáról küldött tudósitásait tovább is hozni fogjuk, jelen számunkból csak helyszüke miatt maradt ki. Felhivjuk ez útleirásokra olvasóink figyelmét.

●●●

Irodalom.

Almanach, a kolozsvári Unitárius Főgimnázium „Kriza önképzőkörének“ 1927—28. évéről. Kiadja a „Kriza Önképzőkör“. Corvin-könyvnyomda 1928. Csinos külalaku, tartalmas könyvecske hagyta el a Corvin-könyvnyomda sajtóját pár nappal ezelőtt. Cime megmondja, hogy kik adták ki ezt a könyvet. Az 1839-ben Kriza János és Szentiványi Mihály szerkesztésében megjelent „Remény“ cimü „zsebkönyv“ méltó utódja kiván lenni ez az almanach. Azt is unitárius ifjak adták ki, mint ezt, igaz, hogy idősebb fővel, de hiszem, hogy egyformán nagy lelkesedéssel. Tizenkét novella, vers, essay és felolvasás teszik gazdaggá ezt a könyvet. Nem kell itt feltennünk a jóakaratu biráló leereszkedő és csak a jót meglátó szemüvegét, ezek az irások tul vannak már a középiskolásoknál megszokott szárnypróbálgatások kezdetlegességein. Igazán gyönyörüséget szerzett nekem ennek a könyvnek végigolvasása, mit bizony sok u. n. „beérkezett“ erdélyi tollforgatónk könyvénél nem éreztem. Egyszerüek, természetesek, nem mesterkéltek ezek az irások, van bennük valami az ifjuság friss üdeségéből, optimizmusából, amely valahogyan közelebb áll az igazi müvészethez, mint sok „modern“ irónk homályossága, pesszimizmusa és erkölcstelensége. Kár volna kiemelni egyet is a többi közül, mert hiszen egyformán gyönyörködtető ennek a könyvnek minden egyes darabja. Azért hát csak egyéni megjegyzés kiván lenni, hogy Péterfy László novellái és Mikó Imre felolvasásai ragadták meg tetszésemet még a többieken felül is leginkább. Péterfy Lászlónak fejlett humor-érzéke, képzeletereje, Mikó Imrének tárgyán uralkodó, könnyed és szép stilusu előadásmódja, az erős oldalai. Kahlfürst Tibor két linoleummetszete szép és preciz kivitelével nagyban hozzájárult e könyv élvezetessé tételéhez. A könyv ára 40 lej. Nem sok ezért a könyvért és duplán megéri azért az élvezetért, melyet, tudom, bármely olvasónknak is szerezni fog, ha megveszi. **Sz. I. S.**

●●●